

Calluna

34(2) 2017



Calluna



ÅRG. 34 2017 NR 2
ISSN 2000-2335

Utgiven i samarbete mellan
VÄSTERGÖTLANDS BOTANISKA FÖRENING och
BOTANISKA FÖRENINGEN I GÖTEBORG

Redaktör: Birgitta Herloff Ansvarig utgivare: Gösta Börjeson

Redaktionskommitté: Eva Andersson, Evastina Blomgren, Kurt-Anders Johansson, Michael Johansson, Erik Ljungstrand

VÄSTERGÖTLANDS BOTANISKA FÖRENING

Bankgiro: 5155-4400 Årsavgift: 150 kr
Adress: c/o Studieförbundet Sjuhärad
Yxhammarsgatan 8-10 503 31 Borås
Hemsida: <http://vbotaniskaforening.se>
E-post: info@vbotaniskaforening.se

STYRELSE:

Ordf: **Gösta Börjeson**
Dammgatan 10 566 32 Habo
036-40611 / 0705-957096 gosta.borjeson@telia.com
V ordf: **Birgitta Lindqvist**
Forbondegatan 27 462 41 Vänersborg
0701-736214 birgitta.lindqvist97@gmail.com
Skr: **Ulla-Britt Andersson**
Tingvallavägen 3 461 32 Trollhättan
0706-459333 carin.u.b.andersson@telia.com
Kassör: **Olof Janson**
Kårtorp 1 533 97 Götene
0511-53026, 53016 / 0705-690386
Övriga: **Rolf-Göran Carlsson**
Södra Bergvägen 13 541 31 Skövde
0500-471411 / 0705-713435
Kurt-Anders Johansson
Henrik Gjutares gata 36 B 541 45 Skövde
0500-411780 / 0706-301736
johansson.kurt-anders@telia.com
Michael Johansson
Bodagatan 27, 507 42 Borås
0704-552247 / 0723-184581 ambrosia20@live.se
Peter Laudon
Ryttaregårdsv. 14, 532 73 Varnhem
0511-60586 / 0706-520911
peterlaudon1@gmail.com
Erik Ljungstrand
Järkholmsvägen, pl 614 436 56 Hovås
0708-559628
Enar Sahlin
Box 3 438 05 Hindås
0301-10848 / 0706-604919, enar.sahlin@telia.com
Lennart Sundh, SUNDH MILJO
Odengatan 24 521 43 Falköping
0709-667959 hem: 0515-16759
sundh.miljo@telia.com

Rapportmottagare: Lennart Sundh
Floraväktarsamordnare: Michael Johansson, Enar Sahlin
Exkursjonskommitté: Peter Laudon, Birgitta Lindqvist,
Erik Ljungstrand
Hemsidesansvarig: Lennart Sundh
Botanik i Väst-ansvarig: Lennart Sundh

BOTANISKA FÖRENINGEN I GÖTEBORG

Plusgiro: 52 41 55-9 Årsavgift: 150 kr
Adress: Botanhuset
Box 461 405 30 Göteborg
Hemsida: <http://www.bfif.se>
E-post: botaniska.foreningen@bfif.se

STYRELSE:

Ordf: **Aimon Niklasson**
Trolltjärn 18 436 40 Askim
031-261378 / 0736-254461
aimon@bahnhof.se
V ordf: **Börje Wernersson**
Heljereds Byväg 13 428 36 Källered
0737-255678
borje.wernersson@gmail.com
Skr: **Erik Ljungstrand** (se vänsterspalten)
V skr: **Kenneth Bergerson**
Karduansmakareg. 26 415 07 Göteborg
031-266637 / 0707-872415
kennethbergerson@gmail.com
Kassör: **Sören Svensson**
Båtsman Gräs g. 11 422 57 Hisings Backa
031-523865 / 0703-222403
soren.svensson@mbox303.tele2.se
Övriga: **Ragnhild Crawford**
Önneröd 150 442 72 Kärna
0303-226123 / 0730-228517
ragnhild.neil.crawford@gmail.com
Claes Gustafsson
Storesandsvägen 7 430 82 Donsö
0703-210641
claes.gustafsson@bioenv.gu.se
Enar Sahlin (se vänsterspalten)
Staffan Wall
Gibraltargatan 44 412 58 Göteborg
031-160560 / 0766-346240
wall@chem.gu.se
Floraväktarsamordnare: Michael Johansson, Enar Sahlin
Exkursjonskommitté: Eva Andersson, Kenneth Bergerson,
Johan Grudemo, Lars Jonsson, Erik Ljungstrand
Eftersitskommitté: Stina Andersson, Eva Falk, Eva van
Odijk
Hemsidesansvarig: Aimon Niklasson
Botanik i Väst-ansvarig: Börje Wernersson

Ordföranden i BFiG har ordet

Aimon Niklasson

Trolltjärn 18, 436 40 Askim, aimon@bahnhof.se

Nog är det väl fantastiskt att vi varje år kan uppleva det stora blomsteräventyret, oavsett var vi bor och nästan oavsett hur mycket vi kan om växter. Men ju mer du vet, desto mer kan du nog få chansen att uppleva. Det kvittar om vi är rika eller fattiga. Kanske kräver materialismen och kommersialismen så mycket av vår tid att vi inte hinner ta vara på blomsterrikedomen i våra marker och vi ser en annan horisont än den som bönderna för några sekler sedan såg när de formade vårt kulturlandskap. För många är vitsippsmattorna något man upplever genom bilrutan...

Det påminner mig om historien med mannen som ville imponera på den gamle fiskaren genom att påstå att hans nya båt gick så fort att han kunde ta sig hem på nolltid när han ville, varpå fiskaren svarade: "gillar du inte å vara på sjön"?

Blomsteräventyret behöver heller inte arrangeras och binda oss vid TV-soffan, även om det skulle vara bra om våra skattebetalade TV-kanaler lite oftare visade bilder från vår växtvärld (utan tävlingsinslag!), något som för övrigt diskuterats i vår facebook-grupp. Men det krävs ju någon som gör jobbet. Var är ni?

Sedan urminnes tider har äventyret pågått och pågår på de kontinenter som en gång i tiden bildades från Pangea. En förutsättning helt nödvändig för oss och alla andra djur på planeten. För många är det så självklart, att man tar det för givet, eller har man egentligen inte begripit?

Hur går det med mosippan i det moderna skogsbruket? Inte ingår väl mosippan i skogsbolagens kvartalsrapporter som en resurs? Nyttواسpekter och ekotjänsttänkande i all ära men egentligen så kan nog inte upplevelsen och det existentiella värdet av en mosippas utvecklingshistoriska innebörd värderas i ören och kronor. Kanske har vi blivit "kronblinda"?

Jag hoppas din nyfikenhet hjälper dig ut bland blommorna och att du följer med på våra exkursioner och floravårdsprojekt. Hoppas att du även upptäckt hur bra Artportalen är. Trots en del ofullkomligheter är det en rätt bra lärobok redan nu. Hoppas du får ett härligt blomsteräventyr i "den blomstertid nu kommer"!

RÖDLISTAN för Västergötland med kort floraväktarrapport 2016

Michael Johansson

Bodagatan 27, 507 42 Borås, ambrosia20@live.se

Enar Sahlin

Box 3, 438 05 Hindås, enar.sahlin@telia.com

Det utkommer en ny rödlista från Artdatabanken vart femte år. Senaste utgåvan var Rödlistade arter i Sverige 2015. Dess kärlväxtlista presenteras här i sin helhet för Västergötland med en kort beskrivning av varje förekommande art eller motsvarande. För de växter som besökts och rapporterats under 2016 till Artportalen anges i fet stil både artnamnet och förekommande kommun (de tre första bokstäverna i kommunnamnet, dock skrivs Göteborg ”Gbg”, Lilla Edet ”Led” och Mariestad ”Mad”) plus antalet besök. Om inget besök gjorts 2016 anges senaste observationen. Sist anges inom parentes antalet kända lokaler efter 1978. Då en utförligare årsrapport redan finns på Artportalen, <http://www.artportalen.se/>, redovisas vårt floraväckeri på detta sätt.

NATIONELLT UTDÖD - RE

art som inte längre räknas som kapabel att bilda livskraftiga bestånd men som tillfälligt kan uppträda från en fröreserv eller som tillfällig inkomling i regionen (tidigare benämnd FÖRSVUNNEN)

Avena strigosa, purrhavre

Åkerogräs. Senast sedd på tipp i Göteborg 1956. (0)

Camelina alyssum, lindådra

Åkerogräs. Senast sedd i Mölndal 1940. (0)

Camelina sativa, oljedådra

Åkerogräs och odlad oljeväxt. Tillfällig. Senast sedd i Lerum 2005. (4)

Chenopodium urbicum (*Oxybasis urbica*), bymålla

Gårdsogräs. Tillfällig. Senast sedd i Göteborg 2004. (1)

Cuscuta epilinum, linsnärja

Linåkerogräs. Senast sedd i Töreboda 1967. (0)

Euphrasia rostkoviana ssp. *montana* (*E. officinalis* ssp. *monticola*), ängsögontröst

Slättermarksväxt. Senast sedd i Ulricehamn 1939. (0)

Galium spurium ssp. *spurium*, linnåra

Linåkerogräs. Senast sedd i Bollebygd 1967. (0)

Lolium remotum, linrepe
Linåkerogräs. Senast sedd i Mölndal 1948. (0)

Lolium temulentum, därrepe
Åkerogräs. Senast sedd i Göteborg 1955. (0)

Pulicaria vulgaris, loppört
Åkerogräs. Senast sedd i Göteborg i mitten av 1800-talet. (0)

Rosa pimpinellifolia (*R. spinosissima*), pimpinellros
Naturliga förekomster saknas i Sverige. Kvarstående prydnadsbuskar på 32 lokaler. (0)

Solanum villosum ssp. *miniatum*, röd nattskatta
Ruderatväxt. Senast sedd i Göteborg 1987. (1)

Spergula arvensis ssp. *maxima*, jättespärgel
Åkerogräs. Senast sedd i Ulricehamn 1924. (0)

AKUT HOTAD - CR

art som bedöms löpa extremt hög risk att dö ut i vilt tillstånd, vilket allt tyder på, då arten minskar mycket snabbt, har mycket litet utbredningsområde, mycket litet reproducerande antal och mycket stor försvinnanderisk

Acer campestre, naverlönn
Kvarstående och förvildad, främst i Göteborgstrakten. Senast sedd i Göteborg 2015. (0)

Agrostemma githago, klätt
Gammalt åkerogräs. Senast sedd i Göteborg och Falköping 2013. (10)

Ajuga genevensis, kritsuga
Tillfällig, förvildad eller odlad. Senast sedd i Göteborg 2013 (1)

Apium graveolens, selleri
Tillfällig på ruderatmark i Göteborgstrakten. Senast sedd i Mölndal 2010. (3)

Chenopodium vulvaria, stinkmålla
Tillfällig på ruderatmark. Senast sedd i Mölndal 2005. (2)

Cyperus fuscus, dvärgag
Tillfällig. Fuktmarker och stränder. Senast sedd i Göteborg 2007. (1)

Ilex aquifolium, järnek
Förvildad och som prydnadsträd. Senast sedd i Göteborg 1960. (0)

Melilotus dentatus, strandsötväppling
Tillfällig. Senast sedd i Göteborg 1933. (0)

Mertensia maritima, ostronört
Arktisk havsstrandsväxt. Senast sedd i Göteborg, Vinga 1892. (0)

Nasturtium microphyllum, bäckfräne

Tillfällig. Mycket sällsynt i bäckar och diken. Senast sedd i Göteborg 1955. (0)

Rhinanthus serotinus var. *apterus* (*R. angustifolius* ssp. *apterus*), åkerskallra

Åkerogräs och kulturföljeslagare, förr svårt ogräs i höstsäd. Senast sedd i Herrljunga 2013. (4)

Rubus loehrii, bergumsbjörnbär

SVERIGEANSVAR Nordens enda kända växtplats. Närmast i S Tyskland. I Bergum spontant invandrad. Senast sedd i Göteborg 2015. (1)

Senecio erucifolius (*Jacobaea erucifolia*), flikstånds

Sällsynt i näringsrika vägkanter och backar. Senast sedd i Göteborg 1905. (0)

Stipa pennata, fjädergräs

SVERIGEANSVAR Ursprunglig och kalkgynnad stäppängsväxt. I Sverige endast på Falbygden, sen gammalt Bondegården (den klassiska lokalen sedan 1700-talet), Nolgården och Varholmen. (7)

Taraxacum obtusilobum, fetmaskros

SVERIGEANSVAR Sekt. *Ruderalia*. Enda kända kvarlevande lokalen i Sverige och i hela världen! Den enda kända normalsexuella *Taraxacum*-arten i Norden. Kvar 1995 på en enda, gammal lokal i Änggårdens. 2010 fanns 18 ex. Därefter minskande. Senast sedd Göteborg 2011. (1)

Taraxacum pseudosuecicum, sankmaskros

Sekt. *Palustria*. Växer i kalkfuktängar, gärna i kanten av vätar. Sedd i Falköping 2015. (3)

Taraxacum vestrogothicum, västgötamaskros

SVERIGEANSVAR Den enda **endemiska** arten för landskapet! Växer i betade kalkfuktängar. Mycket sällsynt och fåtalig. Senast sedd i Falköping 2015. (6)

Tephrosieris palustris, kärnocka

Sällsynt på stränder och fuktängar. Senast sedd i Falköping 1919. (0)

Tilia platyphyllos (*T. cordifolia*), bohuslind

Inhemsk i norra Bohuslän. Parkträd ofta kvarstående eller planterad. Senast sedd i Borås 2013. (0)

Ulmus glabra, alm (skogsalm)

Ursprunglig och vanlig på näringsrika mulljordar. Minskande pga almsjukan. Funnen i 631 rutor (76%) under inventeringen för Västgötafloran.

Ulmus minor, lundalm

Kvarstående, förvildad. Senast sedd i Töreboda 1999. (6)

STARKT HOTAD - EN

art som bedöms löpa mycket hög risk att dö ut i vilt tillstånd, vilket allt tyder på då arten minskar relativt snabbt, har litet utbredningsområde, litet reproducerande antal och stor försvinnanderisk

Allium senescens (*A. lusitanicum*), kantlök

Ursprunglig i torr gräsmark. Senast sedd i Göteborg 1994. (1)

Anthemis cotula, kamomillkulla

Gammal kulturföljeslagare på kväverik mark. Senast sedd i V. Frölunda, Göteborg 2003. (4)

Apium inundatum (*Helosciadium inundatum*), krypfloka
Troligen ursprunglig på vattenstränder. Senast sedd i Falköping 1998. (2)

Arnoseris minima, klubbfibbla
Gammal inkomling på sandig åkermark. Senast sedd i Habo 2007. (1)

Atriplex laciniata, sandmålla
Tillfällig, obeständig inkomling på sandiga havsstränder. Senast sedd på Långa Skär, Göteborg 1989. (2)

Atriplex pedunculata, saltmålla
Ursprunglig på glesbevuxna havsstrandängar. Senast sedd på Stora Amundön, Göteborg 2005 (1)

Botrychium simplex, dvärglåsbräken
Troligen ursprunglig. Växte på kalkrik gräsmark. Senast sedd i Skövde 1902. (0)

Bromus arvensis, renlost
Tidigare bofast, numera tillfällig i kulturmarker. Senast sedd i Ale 2004. (6)

Bromus commutatus, brinklost
Tillfällig inkomling på restmarker. Senast sedd i Götene 2006. (2)

Bromus racemosus, ängslost
Ursprunglig slätterärsart, tidigare bofast, nu troligen försvunnen. Senast sedd i Göteborg 1955. (0)

Bromus secalinus, råglost
Ursprunglig, gammal kulturföljeslagare. Senast sedd i Skara 2012. (13)

Cardamine parviflora, strandbrämsa
Ursprunglig vid Väneren i klippskrevor nära vattnet men även på hävdade marker och på muddermassor.
Senast sedd i Mariestad 2015. (64)

***Carex maritima*, bågstarr**
Ursprunglig, konkurrenssvag på sandiga stränder. Hårt trängd av igenväxning. **Gbg (2) (2)**

Chenopodium murale (*Chenopodiastrum murale*), gatmålla
Gammal inkomling. Förekommer sällsynt i växthus och grönsaksodlingar. Senast sedd i Götene 2015 (3)

***Chimaphila umbellata*, ryl**
Ursprunglig, ljuskrävande och växer sällsynt i torr till frisk, främst tallskog. **Ali (1), Göt (1), Kar (1), Tro (2) (76)**

***Dianthus armeria*, knippnejlika**
Troligen inkommen och etablerad i kulturmarker. Slättergynnad. **Ale (1), Gbg (1) (14)**

Draba nemorosa, sanddraba
Tillfällig på öppen sandmark. Senast sedd i Svenljunga 1985. (1)

***Dracocephalum ruyschiana*, drakblomma**
VÄSTGÖTAANSVAR Typisk stäppängsart med många lokaler i naturreservat, främst på Falbygden, några i Ätradalen och en på Kinnekulle. **Göt (1), Ulr (1) (91)**

Dracocephalum thymiflorum, rysk drakblomma
Tillfällig som vallfröförening. Senast sedd i Göteborg 1963. (0)

Elatine hexandra, skaftslamkrypa

Ursprunglig. Växer ofta på grunda sandbottnar i näringsfattiga vatten. Senast sedd i Bollebygd och Trollhättan 2015. (30)

Eryngium maritimum, martorn

Ursprunglig på sandiga stränder. Senast sedd i Göteborg, Vrångö 2015. (2)

Euphrasia rostkoviana ssp. *rostkoviana* (*E. officinalis* ssp. *pratensis*), stor ögontröst

VÄSTGÖTAANSVAR Ursprunglig i naturlig gräsmark i kalkfuktängar och i rikkärr. Kräver kontinuerlig hävd. Främst Falbygden. (15)

Falcaria vulgaris, skärblad

Gräsfröinkomling växande i vallkanter. Senast sedd i Skövde, Lerdala 2000. (1)

Fraxinus excelsior, ask

Ursprunglig och ännu vanlig på mullrik mark men minskande pga askskottsjuka. Funnen i 759 rutor (91%) under inventeringen för Västgötafloran.

Gentianella baltica (*G. campestris* ssp. *baltica*), kustgentiana

Mycket sällsynt i naturliga gräsmarker i Göteborgsområdet på Vrångö, Galterö och Nya Varvet. Senast sedd i Göteborg 2015. (3)

***Gentianella campestris* (*G. campestris* ssp. *campestris*), fältgentiana**

Ursprunglig i torra till friska betesmarker och slätterängar. Hävdberoende och gödselskyende.

tidig fältgentiana var. *suecica* (blommande före 1 juli) är slätterängsvarianten som finns främst i södra Västergötland. Senast sedd i Ulricehamn 2015.

sen fältgentiana var. *campestris* (blommande efter 15 juli) är betesmarksvarianten som finns sällsynt i norra halvan av landskapet. **Mar (1)** (95)

Geranium lanuginosum, brandnäva

Ursprunglig på skogsbrandfält. Senast sedd i Trollhättan 1995. (2)

Geranium palustre, kärnäva

Ursprunglig i fuktiga slätterkärr. Senast sedd i Mölndal 1951. (1)

Gypsophila muralis, grusnejlika

Tillfällig och konkurrenssvag, ofta på störd mark. Senast sedd i Göteborg 2005. (15)

Hordeum secalinum, ängskorn

Tillfällig på strandängar och vägkanter. Senast sedd i Göteborg 1950. (0)

Hypericum humifusum, dvärgjohannesört

Invandrad, växer i gammal åker eller vall med gles gräsväxt. Nu endast i Mariestad, Torsö. Senast sedd i Mariestad 2015. (4)

Hypericum pulchrum, hedjohannesört

Ursprunglig på magra ljunghedar. Senast sedd i Göteborg 1928. (0)

***Isolepis setacea*, borstsäv**

Ursprunglig på dyiga, sandiga stränder av sjöar och åar. Konkurrenssvag, störnings- och betesgynnad i Mark på Lygnerns östra strand 2005 med 1000-tals ex. **Mar (1)** (2)

Juncus capitatus, huvudtåg

Möjligen ursprunglig och bofast på sandiga Vänerstränder. Senast sedd i Mariestad 1897. (0)

Kickxia elatine, spjutsporre

Tillfällig och sydlig på åkrar och ruderatmark. Senast sedd i Vänersborg 1958. (0)

Lappula squarrosa, piggfrö

Tillfällig på grusmark och klipphyllor. Senast sedd i Borås 1997. (1)

Marrubium vulgare, kransborre

Tillfällig på öppen gräsmark och i trädgårdar. Senast sedd i Göteborg 2004. (1)

Medicago minima, sandlusern

Tillfällig på sandmark, torrängar. Senast sedd i Svenljunga 1982. (2)

***Mentha gracilis*, ädelmynta**

Tidigare odlad. Nu sällsynt ogräs i odlingar, på vägkanter och på tippar. **Möl (1) (7)**

***Nepeta cataria*, kattmynta**

Sällsynt. Medeltida inkomling, odlad som läkeväxt. Visar sig ibland efter markarbeten och andra störningar, då ofta kortlivad. **Möl (1) (14)**

Neslia paniculata, korndådra

Gammal kulturföljeslagare som sällsynt växer som ogräs i åkrar och åkerkanter. Litet förekomstområde i Valle härad och på Nordbillingen. Senast sedd i Skara 2011. (14)

Ornithopus perpusillus, dvärgserradella

Tillfällig på ruderatmark och vägkanter. Senast sedd i Skövde 2008. (2)

Orobancha elatior, klintsnyltrot

Tillfällig, troligen insådd på Kinnekulle på 4 lokaler. Parasiterar på *Centaurea scabiosa*. Senast sedd i Götene, Österplana 1990. (4)

***Orobancha reticulata*, tistelsnyltrot**

VÄSTGÖTAANSVAR Ursprunglig i fuktiga till friska, naturliga gräsmarker och skogsbryn. Parasiterar på olika *Cirsium*-arter och främst på brudborste. **Fal (3), Göt (1), Mar (1) (21)**

Parapoliis strigosa, ormax

Tillfällig på fuktig sandjord, strandängar. Närmast bofast vid Öresund. Senast sedd i Göteborg 1863. (0)

Petrorhagia saxifraga, klippnejlika

Sällsynt på torr grusmark och klippor. Senast sedd i Borås 1984. (1)

Phleum arenarium, sandtimotej

Sällsynt på kustnära sandjord. Ev. bofast. Senast sedd i Göteborg, Askim 1862. (0)

Polystichum aculeatum, uddbräken

Sällsynt på fuktig, skuggig, kalk- och mullrik mark. Två sentida lokaler på Kinnekulle. (2)

Potamogeton rutilus, styvnate

Mycket sällsynt, men troligen förbisedd. Senast sedd i Falköping 1999. (3)

Potamogeton trichoides, knölnate

SVERIGEANSVAR Ursprunglig. Växer i stillastående till svagt strömmande näringsrikt vatten. Under 1950-70-talen var kunskapen om arten nästan obefintlig. Arten är i Sverige mycket sällsynt. Göteborgsförekomsterna torde nu vara landets enda säkra. (17)

Pseudorchis albida, vityxne

VÄSTGÖTAANSVAR Ursprunglig i hedartade betesmarker, slåtterängar och ängsrester. Kräver ljus, slåtter och måttligt bete. Hotas av igenväxning och alltför intensivt bete. (12)

Pulmonaria angustifolia, smalbladig lungört

VÄSTGÖTAANSVAR Ursprunglig stäppängsart som växer i torra, naturliga gräsmarker på Falbygden och i Ätradalen. (170)

***Pulsatilla vernalis*, mosippa**

Inhemsk i torra sandiga marker i tallmoar och magra betesmarker. Ljuskrävande och gynnad av bränning och bete. **Bol (1), Fal (5), Gul (3), Her (6), Mar (1), Sve (7), Tra (2), Tid (5), Ulr (6), Vår (3)** (144)

***Rosa elliptica* ssp. *inodora* (*R. inodora*), västkustros**

Ursprunglig i betesmarker och gles hållmarkstallskog. Hotas av beskuggning och igenväxning. Växer på nordsidan av sjön Lygnern. **Mar (9)** (14)

Rumex conglomeratus, dikesskräppa

Tillfällig på ruderatmark. Sågs senast i Göteborg 2004. (2)

Salvia pratensis, ängssalvia

Tillfällig inkomling i gräsmarker. Senast sedd i Falköping 1983. (1)

Salvia verticillata, kranssalvia

Sällsynt inkomling på öppen ruderatmark, vägkanter och i gamla vallar. Hotas av igenväxning. (5)

Scandix pecten-veneris, nålkörvel

Sällsynt på näringsrika åkrar och ruderatmarker. Senast sedd i Vänersborg 1958. (0)

Sherardia arvensis, åkermadd

Gammal kulturföljeslagare med många lokaler som åkerogräs i Göteborgstrakten och på Kinnekulle. Missgynnas av det moderna jordbruket. Senast sedd i Göteborg 2003. (4)

Stachys officinalis (*Betonica officinalis*), humlesuga

Tillfällig, ofta kvarstående. Senast sedd i Göteborg 1995. (3)

Taraxacum egregium, smalfjällig strandmaskros

Sekt. *Palustria*. Havs- och kalkfuktängar. Senast sedd i Falköping 1968. (0)

Taraxacum euryphyllum, bredskaftad fläckmaskros

Sekt. *Naevoza*. Växer i fuktig till frisk naturlig gräsmark i fina naturbetesmarker. Senast sedd i Borås 2015. (15)

Taraxacum pycnolobum, puckelmaskros

Sekt. *Ruderalia*. Funnen i Göteborg och Tranemo (0)

Taraxacum ruberulum, skevmaskros

Sekt. *Erythrosperma*. Växer på torra, naturliga gräsmarker och havsstrandhedar. Senast sedd i Göteborg, Järkholmen (*locus classicus*). (0)

Taraxacum rubrisquameum, saltmaskros
Sekt. *Ruderalia*. Funnen i Göteborg (Askim) (0)

Verbascum densiflorum, ölandskungsljus
Tillfällig på ruderatmark. Senast sedd i Mölndal 1995. (6)

***Vicia pisiformis*, ärtvicker**
Ursprunglig i gles lövskog i sydvända branter. Hotas av igenväxning. **Mad (1), Skö (2)** (6)

Vulpia bromoides, ekorrsvingel
Sällsynt på öppen sandmark, torrbackar. Senast sedd i Svenljunga 1981. (1)

Zostera angustifolia, smal bandtång
Växer på mjuka havsbottnar. Senast sedd i Göteborg 2002. (4)

SÅRBAR - VU

art som bedöms löpa hög risk att dö ut i vilt tillstånd, vilket allt tyder på då arten minskar snabbt, har ett mindre utbredningsområde, ett mindre reproducerande antal och ganska stor försvinnanderisk

Aira caryophyllea, vittåtel
Tillfällig på torr, öppen kulturmark. Förbisedd. Senast sedd i Alingsås 1993. (1)

Alyssum alyssoides, grådådra
Växer på torra ställen i betes- och ruderatmarker, kalkgynnad. Mest på på Falbygden och Kinnekulle. Senast sedd i Götene och Falköping 2015. (39)

Anagallis minima (*Lysimachia minima*), knutört
Växer på grusiga, leriga stränder, främst i Göteborgstrakten. Senast sedd i Göteborg och Svenljunga 2015. (19)

Anthriscus caucalis, taggkörvel
Tillfällig på kustnära grusmarker. Sentida inkomlig. Senast sedd i Göteborg 2003. (3)

Arenaria gothica, kalknarv
VÄSTGÖTAANSVAR Finns närmast på Gotland. Ganska vanlig på Kinnekulles östsidas alvarmarker, Österplana hed och vall. Senast sedd i Götene 2015. (22)

***Arnica montana*, slättegubbe**
Ganska vanlig, men minskande i naturliga gräsmarker, ofta ogödslade betes- och slättemarker. Sveriges troligen största lokal finns på Remmene skjutfält med skattat antal av 200 000! **Ali (1), Bol (1), Bor (1), Göt (2), Ler (1), Mar (3), Ulr (1), Vår (1) Vän (1)** (2320)

***Asplenium adiantum-nigrum*, glansbräken**
Ursprunglig i klippskrevor nära havet. Ansågs utgången 1986, återfanns 1991 på samma lokal. **Gbg (1)** (1)

***Asplenium adulterinum*, brunbräken**
VÄSTGÖTAANSVAR Ursprunglig, växer på ultrabasiska serpentinerarter. Tidigare var Smålands Taberg enda kända växtplatsen i Sverige. Numera även i Töreboda. **Tör (1)** (1)

Baldellia repens, revsvalting

VÄSTGÖTAANSVAR. Populationerna i sjön Anten utgör en viktig del av artens svenska utbredning. Vill ha öppna, konkurrenssvaga stränder, håller på att konkurreras ut av vassar och förbuskning. Senast sedd i Alingsås 2015. (22)

***Bidens radiata*, grönskära**

Troligen ursprunglig vid Vänern på blöt strandmark. Uppträder i stor mängd utefter Hornborgasjöns stränder, ettårig och konkurrenssvag med en långlivad fröreserv. **Göt (1) (78)**

***Botrychium matricariifolium*, rutlåsbräken**

Ursprunglig, växer på klippphyllor eller i sandiga gräsmarker. **Fal (1), Mad (1), Skö (1), Var (1) (24)**

Camelina microcarpa, sandddådra

Sällsynt ogräs på sandiga åkrar och ruderatmarker, mest på Falbygden och Kinnekulle. (49)

Campanula rapunculus, rapunkelklocka

Tillfällig. Tidigare odlad som rotfrukt. Kvarstående eller som trädgårdsflykting. Senast i Skara 2012. (1)

Carex hartmanii, hartmanstarr

Ursprunglig, kalkgynnad i fuktiga slätterängar och betesmarker. Senast sedd i Falköping och Karlsborg 2015. (17)

Carex pulicaris, loppstarr

Ursprunglig i måttligt hävdade gräsmarker, rikkärr och fuktängar. Kalk- och hävdgynnad. Vanlig på Falbygden och söder därom. Senast sedd i Borås, Karlsborg, Tidaholm och Vårgårda 2015. (271)

***Carex punctata*, prickstarr**

Ursprunglig, växer i lösa tuvor i klippig terräng nära havet. Sällsynt. **Gbg (1) (7)**

Catabrosa aquatica, källgräs

Ursprunglig i våta betesmarker och på stränder. Senast sedd i Skövde 2015. (40)

***Centaurium erythraea*, flockarun**

Troligen ursprunglig på torr naturlig gräsmark på grönstengrund. Missgynnas av ohävd och hårt bete. **Lid (2) (2)**

***Cephalanthera rubra*, röd skogslilja**

Ursprunglig i öppen tallskog på lerig morän. **Kar (1) (2)**

Chenopodium bonus-henricus (*Blitum bonus-henricus*), lungrot

Gammal inkomling. Växer nära gårdar och i naturbetesmarker. Främst på Falbygden och Kinnekulle där den är mindre vanlig, men minskande. Senast sedd i Falköping, Götene och Ulricehamn 2015. (136)

***Coronopus squamatus* (*Lepidium coronopus*), kråkkrossing**

Inkomling i gräsmattor och annan störd öppen mark. **Möl (1) (17)**

***Cuscuta epithimum*, ljungsnärja**

Inhemska parasit på örter och gräs i torra gräsmarker. **Skö (2) (2)**

***Dactylorhiza majalis* ssp. *integrata*, englandsnycklar**

Mycket sällsynt på fuktig, kalkrik mark. Storvuxen, nära meterhög. Tidigare *D. praetermissa* (ett par år), utredd först 2015 trots länge välkänd på växtplatsen. **Lid (4) (4)**

Deschampsia setacea, sjötåtel

Ursprunglig på sandiga stränder. Senast sedd i Alingsås 2015. (3)

Diphasiastrum tristachyum (*Lycopodium tristachyum*), cypresslummer

Ursprunglig i glesa, torra tallskogar, på ljunghedar och skjutfält. Förekommer numera i fyra områden: Göteborg (Vättlefjäll), Lerum (Alefjäll), Herrljunga (Remmene skjutfält) och Tidaholm-Habo (Svedmon och Hökensås). Senast sedd i Göteborg, Herrljunga och Lerum 2015. (69)

Diphastriastrum x zeileri (*Lycopodium zeileri*), mellanlummer

Ursprunglig hybrid eller mellanform i lavtallskogar Göteborg, Vårgårda, Tibro, Töreboda, Karlsborg samt främst i Habo på Svedmon (Hökensåsområdet). (49)

***Drymocallis rupestris*, trollsmultron**

Ursprunglig, kalkgynnad i torra gräsmarker. Västligt orienterad, lokalerna spridda över hela landskapet. Minskande! **Bor (3), Ulr (1), Vår (1)** (250)

Elatine orthosperma, nordslamkrypa

Nordlig, men förekommer sällsynt i västra delen av landskapet. Senast sedd i Vänersborg 1938. (0)

Euphorbia exigua, småtörel

Tillfällig, på öppen kalkrik mark, åkrar och ruderatmark. Senast sedd i Vänersborg 1958. (0)

***Euphrasia micrantha*, ljunögöströst**

Mindre vanlig till sällsynt i ljungrika betesmarker och vägkanter. Gynnad av bete och bränning. **Gbg (1), Göt (1), Her (1)** (64)

Festuca altissima (*Drymochloa sylvatica*), skogssvingel

Sällsynt i fuktig ängsskog, branter och blockig mark, främst i västra Västergötland och platåbergens branter. Senast sedd i Göteborg 2015. (45)

***Gentiana pneumonanthe*, klockgentiana**

Mindre vanlig till sällsynt i de västra delarna av landskapet, växer i blåttåtel-dominerade fukthedar och kärrkanter. Ursprunglig och ljuskrävande. Minskande pga igenväxning och upphört bete och slåtter. **Bor (2), Gbg (10), Mar (3)** (165?)

Glyceria declinata, blågrönt mannagräs

Ursprunglig, på fuktig mark vid sjöar och åar. Gynnad av tramp och kalk. Senast sedd i Essunga, Falköping och Skövde 2015. (166)

***Herminium monorchis*, honungsblomster**

Ursprunglig i kalkfuktängar. Äldre uppgifter från 40 lokaler. **Göt (1)** (22)

***Holosteum umbellatum*, fågelarv**

Tillfällig på torr, sandig mark. **Par (1)** (2)

Hypochoeris glabra (*Hypochoeris glabra*), åkerfibbla

Gammalt åkerogräs. Senast sedd i Vara 2013. (3)

***Hypochoeris maculata*, slåtterfibbla**

Ursprunglig, i naturliga gräsmarker. Ljuskrävande och slåttergynnad. **Ali (1), Bor (1), Fal (1), Gbg (1), Mar (2), Vår (1)** (862)

Imula ensifolia, svärdkrissla

Spontan inkommen eller möjligen ursprunglig på öppet alvar. Upptäckt och senast sedd på Kinnekulle, Österplana 1920. Eftersökt under många år. (0)

Isolepis fluitans, flytsäv

Växer i näringsfattiga vatten och på moränstränder i Svenljunga och Tranemo. **Bor (2)** (53)

Lathyrus tuberosus, knölvial

Växer i hagmark och i vägkanter, nu mest på Falbygden. **Göt (1)** (23)

Leersia oryzoides, vildris

Sällsynt på våt dy eller sand vid å-, bäck- och sjöstränder. Troligen spontan inkommen. Växer i strandkanten av Östen (8) och Tidan (1). Troligen förbisedd. Senast sedd i Skövde 2015. (7)

Leonurus cardiaca, hjärtstilla

Gammal inkomling, odlad som läkeväxt. Växer vanligen kring gårdar, främst i Skaraborg. **Göt (4)** (47)

Limonium vulgare, marrisp

Alltmer sällsynt, växer på dyiga, salthaltiga havsstränder i Göteborgs skärgård. **Gbg (1)** (21)

Luzula sylvatica, storfryle

Tillfällig inkomling, oftast med gräsfrö. Senast sedd i Göteborg 2014. (2)

Malva pusilla, vit kattost

Gammal kulturföljeslagare växer vanligen på kulturmark, gärna med djurhållning. Senast sedd i Göteborg, Gullspång, Götene och Mariestad 2015. (19)

Microstylis monophyllus (*Malaxis monophyllos*), knottblomster

Ursprunglig i rikkärr. Hotas av igenväxning. Endast en lokal är fortfarande aktuell på Kinnekulle. Inventeras årligen. **Göt (1)** (1)

Mulgedium quercinum (*Lactuca quercina*), karlsösallat

En sentida lokal för en trädgårdsflykting. Senast sedd i Göteborg Bot. Trädg. 1994. (1)

Nasturtium officinale, källfräne

Sällsynt i näringsrika källflöden och diken. Tidigare sedd i Vänersborg 1938 och senast i Göteborg 2015. (3)

Ononis spinosa ssp. *hircina*, stallört

Troligen ursprunglig på havsstrandängar, i betesmarker och på åkerrenar. Minskande. **Gbg (1)** (144)

Petrorrhagia prolifera, hylsnejlika

Tillfällig. Prydnadsväxt från södra och centrala Europa. Senast sedd på skräpmark i Trollhättan 2013. (1)

Pilularia globulifera, klotgräs

Växer på sandiga, långgrunda sötvattensstränder. Senast sedd i Alingsås 2015. (13)

Polygala comosa, toppjungfrulin

Mycket sällsynt, växer i torra, naturliga gräsmarker med måttligt bete. Kalkgynnad och minskande pga upphört bete. Senast sedd i Falköping 2001. (6)

Potamogeton acutifolius, spetsnate

Ursprunglig. Mycket sällsynt i näringsrikt, kalkpåverkat vatten. En oroväckande minskning i individantal har de senaste åren visat sig för denna art. (11)

Potamogeton compressus, bandnate

Ursprunglig i klara, ganska näringsfattiga men gärna kalkpåverkade sjöar. Möjligen försvunnen på grund av bete av kanadagäss. Senast sedd i Skövde, Lången 2005. (5)

***Potentilla anglica*, revig blodrot**

VÄSTGÖTAANSVAR Kanske ursprunglig. Mycket sällsynt på mager något störd mark. Växer i betesmark och vägrenar i sydligaste och sydvästligaste Sverige. **Här (2) (5)**

***Pulsatilla vulgaris* ssp. *vulgaris*, backsippa**

Mindre vanlig i naturliga gräsmarker, betesmarker och backar. Ljuskrävande och betesgynnad. Starkt minskande pga igenväxning och upphört bete. **Bor (1), Fal (1), Gbg (4), Her (1), Skö (1), Sve (1), Vår (4) (988)**

***Radiola linoides*, dvärglin**

Växer på sandig öppen mark såsom stränder. Förbisedd. **Gbg (2) (135)**

Ranunculus arvensis, åkerranunkel

Tillfällig från sydöstra Sverige. Sällsynt på kalkrik åker- och ruderatmark. Senast sedd i Habo 1991. (1)

***Raphanus raphanistrum*, åkerrättika**

Mindre vanlig, mest i skogsbygderna. Gammal kulturföljeslagare i åkrar och trädgårdar. Missgynnas av det moderna jordbruket. **Möl (1) (238)**

Rubus dissimulans, bohusbjörnbär

Ursprunglig i snår, bryn och åkerrenar. Krypbjörnbär. Senast sedd i Göteborg 2012. (1)

Rubus lamprocaulos, naggbjörnbär

Sällsynt krypbjörnbär i snår i Göteborgstrakten. Senast sedd i Göteborg 2015. (3)

Rubus rosanthus, rosenbjörnbär

Ursprunglig i snår. Ett krypbjörnbär som förekommer på Donsö, Köpstadsö och Galterö. (6)

Salix daphnoides ssp. *daphnoides*, äkta daggvide

Tillfällig, förvildad, sällsynt på fuktig, sandig mark. Senast sedd i Göteborg 1952. (0)

Salix hastata ssp. *vegeta*, källblekvide

Växer i kalkfuktängar och rika våtmarker. Senast sedd i Falköping och Tidaholm 2015. (78)

Saxifraga osloënsis, hällebräcka

Ursprunglig, växer på basiska klippor. Senast sedd i Vänersborg 1944. (0)

***Senecio aquaticus* (*Jacobaea aquatica*), vattenstånds**

Troligen ursprunglig, växer sällsynt vid kanter av åar och bäckar samt i fuktiga betesmarker. Lämnas av betesdjuren pga giftighet. En västlig art som växer längs Göta älv samt vid åar och bäckar i Mark (Storån, Surtan och Viskan) och Borås. **Gbg (1) (66)**

Stachys arvensis, åkersyska

Gammal kulturmarksväxt, åkerogräs. Senast sedd i Skövde 2012. (15)

Taraxacum laceratum, parvelmaskros

Sekt. *Borea*. Denna nordmaskros är funnen i 10 socknar. (0)

Taraxacum maculigerum, fläckmaskros
Sekt. *Naevosa*. Växer i naturbetesmarker. (11)

Taraxacum praestans, kvällsmaskros
Sekt. *Naevosa*. Växer i fuktiga naturbetesmarker. Senast sedd i Tidaholm 2011. (6)

***Thymus pulegioides*, stortimjan**
Växer i störda kulturmarker och är spridd i landskapet. **Bor (1)** (13)

Tragopogon dubius, stor haverrot
Tillfällig inkomling. Växer i torr öppen mark. Senast sedd i Göteborg 1926. (0)

Valerianella dentata, sommarklynne
Tillfällig inkomling i åkrar. Senast sedd i Götene 1993. (1)

***Verbascum lychnitis*, grenigt kungsljus**
Inkommen från centrala Europa genom fröhandel. Förvildad och kvarstående. **Gbg (1)** (29)

Vicia dumetorum, buskvicker
Sällsynt, troligen spridd från odling. Sedd i Götene 2013. (2)

***Vicia villosa* ssp. *villosa*, luddvicker (vanlig luddvicker)**
Oftast tillfällig, gammal inkomling med vallfröblandningar. Förr traktvis vanligt ogräs i råg, nu mest på trädor, jordupplag och andra kulturmarker. **Göt (1)** (58)

Zostera noltii, dvärgbandtång
Ursprunglig på grunt vatten med mjuka bottnar i skyddade vikar vid havsstränder. Hittas även lossliten i tångvallar. Troligen förbisedd liksom den smala bandtången. (5)

NÄRA HOTAD - NT

art som nu eller i en snar framtid är nära att uppfylla de hot som föregående grupper är utsatta för (tidigare MISSGYNNAD)

***Adoxa moschatellina*, desmeknopp**
Växer i mullrika halvskuggiga lövskogar och igenväxande betesmarker. Minskande. **Gbg (2), Mar (1), Skö (1)** (340)

***Allium carinatum*, rosenlök**
Trolig inkomling med gräsfrö eller kvarstående efter odling som prydnadsväxt. **Gbg (1), Tro (1)** (5)

Anemone sylvestris, tovsippa
Tillfällig. Kvarstående från odling eller utkast. Även subsponsanta (?) förekomster i naturlig miljö. Senast sedd i Falköping 2015. (4)

Anthemis arvensis, åkerkulla
Ganska vanlig på öppen åkermark och ruderatmark. Senast sedd i Borås och Götene 2015. (755)

Apera spica-venti, kösa (åkerkösa)
Gammal kulturföljeslagare och besvärligt ogräs i grödor. Även på ruderatmark. Senast sedd i Vara 2010. (93).

Asperugo procumbens, paddfot
Mycket sällsynt kulturföljeslagare. Växer vid gårdar och på ruderatmark. Senast sedd i Falköping 2015. (9)

Blysmus compressus, plattsäv

Växer i betade kalkfuktängar. Minskande pga igenväxning, gödsling och utdikning. (60)

Blysmus rufus, rödsäv

Växer på fuktiga havsstrandängar. Minskande pga igenväxning och upphört bete. Senast sedd i Göteborg, Vargö 1995. (10)

***Botrychium lunaria*, månlåsbräken**

Mindre vanlig och minskande. Växer i naturliga gräsmarker, konkurrenssvag. **Göt (2), Ler (1), Mar (1), Mad (2)** (274).

Brassica rapa ssp. *campestris*, åkerkål

Gammalt åkerogräs, även växande på andra kulturmarker. Senast sedd i Borås 2013. (319)

Bromopsis benekenii, strävlost

Sällsynt, växer på mullrik lövskog. Senast sedd i Karlsborg 2015. (18)

Buglossoides arvensis var. *arvensis*, vit sminkrot

Gammal kulturföljeslagare som åkerogräs och vid gårdar. Minskande. Senast sedd i Götene 2011. (184)

***Campanula cervicaria*, skogsklocka**

Ursprunglig i öppna, måttligt störda marker. Växer i blockig blandskog och vägskärningar. Ljuskrävande. Flest lokaler finns i nordöstra delen av landskapet. **Göt (1)** (86)

Carduus acanthoides, piggtistel

Sällsynt, sentida inkomling i betesmarker och på vägkanter. Främst i Valle härad (7), ökande. Senast sedd i något 1000-tal i Skara, Skarke 2009. (8)

Carex hostiana, ängsstarr

Ganska vanlig i kalkområdena. Växer endast i naturliga gräsmarker med lång hävdkontinuitet, betes-, slätter- och havsstrandängar. Senast sedd i Skara 2013. (350)

***Carex paleacea*, strandstarr**

Mycket sällsynt i Göteborgs skärgård. Växer på skyddade havsstränder. Missgynnad av bete och exploatering. **Gbg (1)** (4).

Carex vacillans, saltstarr

Mycket sällsynt i Göteborgs skärgård. Växer på skyddade, leriga havsstränder. Missgynnas av igenväxning och exploatering. Senast sedd i Göteborg 2010. (6)

***Cirsium acaule*, jordtistel**

Ursprunglig på torra naturliga gräsmarker. Betes- och kalkgynnad. **Fal (1)** (431)

Consolida regalis, riddarsporre

Gammalt åkerogräs i höstsådda åkrar. Hotas av gödsling och ogräsbekämpning. Senast sedd i Götene 2008. (39)

Corydalis cava, hålnunneört

Växer på ödetomt i Tranemo och i Vitsippsdalen, Göteborg. Västgötska förekomster är förvildade från odling. Senast sedd i Göteborg 2015. (2)

***Crepis praemorsa*, klasefibbla**

Växer i naturliga betes- och slättermarker, främst Falbygden. **Fal (1), Göt (1), Skö (1)** (414)

Epipogium aphyllum, skogsfru

Mycket sällsynt. Växer i mulldrik mark i örtrik skog. Senast sedd i bl.a. Partille 2005. (6)

Fumaria vaillantii, blek jordrök

Tillfällig, växer på öppen, kalkhaltig jord, ruderatmark. Senast sedd i Göteborg 1954. (0)

Galeopsis ladanum, mjukdån

Ganska vanlig gammal kulturmarksväxt, som förekommer som åkerogräs och på ruderatmarker. Senast sedd i Göteborg 2015. (393)

***Galium suecicum* var. *vestrogoticum*, västgötamåra**

SVERIGEANSVAR Varieteten västgötamåra finns endast i Västergötland. Nominat-underarten var. *suecicum* (vanlig backmåra) finns i ett begränsat område i södra Småland, norra Skåne och västra Blekinge. Västgötamåran är vanlig till mindre vanlig i ett mindre och begränsat område i nordvästra delen av landskapet i naturliga betesmarker, de flesta i Götene kommun. **Göt (2), Mad (1)** (159)

Genista tinctoria, färgginst

Inhemsk i Lyrestadstrakten ("lurstablomma"), vanligen spridd i vägkanter, i grustag och på restmarker, dessutom i några få naturliga gräsmarker. Senast inventerad 1991. (191)

Geranium bohemicum, svedjenäva

Mycket sällsynt på bränd skogsmark eller solexponerade hyggen. Ljuskrävande. Senast sedd i Skövde 2002. (25)

Glaucium flavum, strandvallmo

Tillfällig på sandiga havsstränder. Senast sedd i Göteborg 1879 (möjligen spontan förekomst) och 1943 samt Vänersborg, Vargön (på manganmalm) 1958. (0)

***Goodyera repens*, knärot**

Ganska vanlig i frisk barrskog med lång kontinuitet. Minskande pga avverkningar. **Gbg (1), Göt (2), Ler (1), Mar (3), Vår (1)** (380)

Gymnadenia odoratissima, luktsporre

VÄSTGÖTAANSVAR Ursprunglig i rikkärr och kalkfuktängar. 3 äldre lokaler finns i Falköping och Götene. Har försvunnit från ett par lokaler pga igenväxning. (4)

***Gymnocarpium robertianum*, kalkbräken**

Ursprunglig i främst gamla kalkbrott. Alla lokaler på Kinnekulle. **Göt (2)** (10)

Helianthemum nummularium ssp. *nummularium*, ljus solvända

Ursprunglig på torr, naturlig gräsmark. Missgynnas av hårt bete och igenväxning. Senast sedd i Falköping och Götene 2015. (104)

Hyoscyamus niger, bolmört

Medeltida kulturmarksväxt vid gårdar, fågator och vägkanter. Senast sedd i Skövde 2011. (56)

***Hypericum montanum*, bergjohannesört**

Ganska sällsynt sydbergsart på gräsmark i bergbranter och klippor. Kalkgynnad. Minskande pga igenväxning och försurning. **Mar (1)** (78)

Hypericum tetrapterum, kärtjohannesört

Tillfällig, ganska sällsynt i kalkhaltig mark i kärrängar, stränder och diken. Senast sedd i Göteborg 2004. (2)

***Juncus squarrosus*, borsttåg**

Ursprunglig i fuktiga magra gräsmarker, fukthedar, hyggen och ofta längs skogsvägar. Kalkskyende och ljuskrävande. **Mar (1), Möl (1)** (394)

***Lavatera thuringiaca* (*Malva thuringiaca*), gråmalva**

Gammal läkeväxt, tillfällig på näringsrik mark. Tidigare sedd i Göteborg 2013 och 2015. (3)

***Leontodon hispidus*, sommarfibbla**

Ganska vanlig i naturliga gräsmarker, slåtterängar och åkerrenar. Minskande pga igenväxning. **Fal (1), Göt (1), Mar (2), Vår (1)** (370)

***Limosella aquatica*, ävjebrodd**

Mindre vanlig på dyg botten på stränder vid hav, sjö och å. Konkurrenssvag. **Lid (1)** (37)

***Lithospermum officinale*, stenfrö**

Sällsynt, kalkkrävande i snår, bryn och rasbranter. Senast sedd i Göteborg och Falköping 2013. (22)

***Lotus tenuis*, smal käringtand**

Tillfällig på sandiga och steniga havsstränder. **Gbg (1)** (4)

***Lunaria rediviva*, månviol**

Möjligen ursprunglig på Kinnekulle, ibland kulturspridd. Senast sedd i Götene. (12)

***Luzula multiflora* ssp. *divulgata*, backfrö**

Sällsynt. Växer i torrbackar och gräsmarker mest i östra Sverige. Senast sedd i Göteborg 2015. (1)

***Lycopodiella inundata*, strandlummer**

Växer på långgrunda sjöstränder, grustag och kärrkanter. **Gbg (4), Göt (1), Här (1)** (82)

***Lythrum portula*, rödlänke**

Ganska vanlig till sällsynt och minskande. Konkurrenssvag och hävdgynnad. Växer på stränder och annan fuktig mark. **Gbg (1)** (120)

***Melampyrum cristatum*, korskovall**

Växer i naturliga gräsmarker, åkerrenar och vägkanter. **Fal (1)** (19)

***Misopates orontium*, kalvnos**

Sällsynt och tillfällig. Gammal inkomling på öppen sandig mark såsom banvallar, bangårdar och vägkanter. Förr åkerogräs. (11)

***Odontites vernus*, åkerrödtoppa**

Gammal kulturföljeslagare, som ogräs på åkrar och öppna ruderatmarker. Senast sedd i Göteborg 2015. (78)

***Pedicularis sylvatica*, granspira**

Mindre vanlig på fuktig, mager gräsmark och sjöstränder. 269 lokaler redovisade i florainventeringen 1984-2000. Minskande. **Gbg (2), Her (1), Mar (2)** (293)

***Persicaria foliosa*, ävjepilört**

Sällsynt på ler- eller dystränder. Senast sedd i Mariestad 1996-1997. (1)

***Pimpinella major*, stor bockrot**

Tillfällig på näringsrik mark i skogsgläntor och ruderatmark. Sedd i Mölndal 1947 och Skövde 2011. (1)

***Platanthera bifolia* ssp. *bifolia*, ängsnattviol**

Ursprunglig i naturliga gräsmarker, betesmarker, kärr och fuktängar. Kalkgynnad. Hotas av gödsling och ohävd. **Ler (1), Mar (2)** (777)

***Poa remota*, storgröe**

Sällsynt, växer i mullrik mark, gärna blockig, i gles lövskog och utefter bäckkanter. Senast sedd i Borås och Mark 2015. (10)

***Potamogeton friesii*, uddnate**

Mycket sällsynt i näringsrika sjöar och dammar. Senast sedd i Tidaholm 1996. (2)

***Primula farinosa*, majviva**

Ursprunglig. Växer i kalkfuktängar och rikkärr. Missgynnas av ohävd. Senast sedd i Falköping, Skövde och Tidaholm 2015. (142)

***Ranunculus polyanthemos* ssp. *polyanthemos*, (vanlig) backsmörblomma**

Ursprunglig i torra naturliga gräsmarker. Kalk- och betesgynnad. Ljuskrävande. Mest på Falbygden. **Fal (1)** (378)

***Rosa tomentella* (*R. balsamica*), fikros**

Sällsynt i kustnära områden, beteshagar, snår och åkerrenar. Senast sedd i Göteborg 2002. (1)

***Rubus muenteri*, grönbladsbjörnbär**

VÄSTGÖTAANSVAR Sektionen äkta björnbär. Troligen spontant invandrad. Finns närmast i Småland. Den enda kända lokalen i västra Sverige, märkligt nog samma lokal som bergumsbjörnbär *Rubus loehrii*, som har sin enda svenska lokal här och syns vara spontant invandrad även den. Förekomsten bildar ett buskage med flera skott, varför det är svårt att ange antal exemplar. (1)

***Rubus pruinosus*, hallonbjörnbär**

Sektionen krypbjörnbär. Kustbunden i snår i skogsbyn och rasbranter. Senast sedd i Göteborg 1957. (0)

***Rubus scissus*, nålbjörnbär**

Sektionen äkta björnbär. Mycket sällsynt, kanske spontant invandrad. Växer upprätt i låga snår. (2)

***Sagittaria sagittifolia*, pilblad**

Ursprunglig i näringsrikt vatten, längs vattendrag och sjöstränder. **Göt (3), Lid (1)** (220)

***Saxifraga hirculus*, myrbräcka**

Ursprunglig i blöta kalkkärr. Endast två mycket välkända lokaler, Sjöängen och Gorsan, sedan 1863 resp. 1950. Senast sedd i Falköping och Tidaholm 2012. (2)

***Sedum anglicum*, engelsk fetknopp**

Växer på exponerade havsstrandklippor och grusiga stränder. Alla lokaler i Göteborgsområdet. Senast sedd på Torsholmen 2005 och Styrös 2013. (17)

***Serratula tinctoria*, ängsskära**

Mycket sällsynt. Växer i naturliga gräsmarker, gärna något betade. Slättergynnad. Minskande pga utebliven hävd. Senast sedd i Falköping 1993. (10)

***Setaria viridis*, kavelhirs**

Kulturmärksväxt. 42 lokaler hittades vid inventeringen 1984-2000, främst i sydvästra Västergötland och på Falbygden. **Möl (1)** (46)

Spergula arvensis ssp. *arvensis*, sydspärgel

Åkerogräs som troligen är ganska sällsynt. Växer i åkrar och trädgårdar, på tippor och gårdsplaner.

Foderspärgel (*S. arvensis* ssp. *sativa*) är den underart som man vanligen finner. Senast sedd i Härryda 2012.

(1)

Taraxacum duplidentifrons, svarttandad maskros

Sekt. *Ruderalia*. Inga sentida lokaler finns noterade. (0)

Taraxacum litorale, liten kärmaskros

Sekt. *Celtica*. Växer i betade kalkfuktängar på Falbygden. (8)

***Thalictrum simplex* ssp. *simplex*, vanlig backruta**

Växer i naturliga gräsmarker. Minskande. **Göt (6)** (108)

Thesium alpinum, spindelört

Mycket sällsynt. Växer i öppen, naturlig gräsmark. Förekommer i Småland på flera lokaler. Återfunnen i

Herrljunga, N. Säm 1984. Senast sedd i Herrljunga 2008. (1)

***Thymus serpyllum*, backtimjan**

Ursprunglig i torra naturliga gräsmarker och oögslade betesmarker. **Göt (3), Mad (1), Mar (1)** (1152)

Tillaea aquatica (*Crassula aquatica*), fyrling

Växer sällsynt i hållkar och gropar på havsstränder. Ofta förbisedd. (12)

***Trifolium montanum*, backklöver**

Stäppängsart. Växer i torr, naturlig gräsmark och betesmark. Trivs med oregelbunden slätter och bete. **Göt**

(1) (128)

Urtica urens, etternässla

Gammal kulturföljeslagare i kulturmarker och trädgårdar. Senast sedd i Borås och Falköping 2015. (309)

Viola persicifolia (*V. stagnina*), strandviol

Ursprunglig på leriga moränstränder. Hävdberoende och något kalkgynnad. Senast sedd i Vänersborg 2013.

(103)

REGISTER

alm	4	färgginst	16	källsmaskros	14	revsvalting	10
ask	6	gammålla	5	källblekvide	13	riddarsporre	15
backfryle	17	glansbräken	9	källfräne	12	rosenbjörnbär	13
backklöver	19	granspira	17	källgräs	10	rosenlök	14
backruta	19	grenigt kungsljus	14	kärrjohannesört	16	rutlåsbräken	10
backsippa	13	grusnejlika	6	kärnocka	4	ryl	5
backsmörblomma	18	grådådra	9	kärnäva	6	rysk drakblomma	5
backtimjan	19	gråmalva	17	kösa	14	råglosta	5
bandnate	13	grönbladsbjörnbär	18	lindådra	2	röd nattskatta	3
bergjohannesört	16	grönskära	10	linmåra	2	röd skogslilja	10
bergumsbjörnbär	4	hallonbjörnbär	18	linrepe	3	rödlänke	17
blek jordrök	16	hartmanstarr	10	linsnära	2	rödsäv	15
blågrönt mannagräs	11	hedjohannesört	6	liten kärrmaskros	19	saltmaskros	9
bohusbjörnbär	13	hjärtstilla	12	ljungsnärja	10	saltmålla	5
bohuslind	4	honungsblomster	11	ljungögöströst	11	saltstarr	15
bolmört	16	humlesuga	8	ljus solvända	16	sanddraba	5
borstsäv	6	huvudtåg	7	loppstarr	10	sandddådra	10
borsttåg	17	hylsnejlika	12	loppört	3	sandlusern	7
brandnäva	6	hålnunneört	15	luddvicker	14	sandmålla	5
bredeksaftad		hällebräcka	13	luktsporre	16	sandtimotej	7
fläckmaskros	8	jordtistel	15	lundalm	4	sankmaskros	4
brinklosta	5	järnek	3	lungrot	10	selleri	3
brunbräken	9	jättespärjel	3	majviva	18	sjötätel	11
buskvicker	14	kalkbräken	16	marrisp	12	skaftslamkrypa	6
bymålla	2	kalknarv	9	martorn	6	skevmaskros	8
bågstarr	5	kalvnos	17	mellanlumner	11	skogsfru	16
bäckfräne	4	kamomillkulla	4	mjukdån	16	skogsklocka	15
cypresslumner	11	kantlök	4	mosippa	8	skogssvingel	11
desmeknopp	14	karlsösallat	12	myrbräcka	18	skärblad	6
dikesskräppa	8	kattmynta	7	månläsbräken	15	slätterfibbla	11
drakblomma	5	kavelhirs	18	månviol	17	slättergubbe	9
dvärgag	3	klasefibbla	15	naggbjörnbär	13	smal bandtång	9
dvärgbandtång	14	klintsnyltrot	7	naverlönn	3	smal käringtand	17
dvärgjohannesört	6	klippnejlika	7	nordslamkrypa	11	smalbladig lungört	8
dvärglin	13	klockgentiana	11	nålbjörnbär	18	smalfjällig	
dvärgläsbräken	5	klotgräs	12	nålkörvel	8	strandmaskros	8
dvärgserradella	7	klubbfibbla	5	oljedådra	2	småtörel	11
dårpe	3	klätt	3	ormax	7	sommarfibbla	17
ekorrsvingel	9	knippnejlika	5	ostronört	3	sommarklynne	14
engelsk fetknopp	18	knottblomster	12	paddfot	14	spetsnate	12
englandsnycklar	10	knutört	9	parvelmaskros	13	spindelört	19
eternässla	19	knärot	16	piggfrö	7	spjutsporre	7
fetmaskros	4	knölnate	8	piggstistel	15	stallört	12
fjädergräs	4	knölvia	12	pilblad	18	stenfrö	17
flikros	18	korndådra	7	pimpinellros	3	stinkmålla	3
flikstånds	4	korskovall	17	plattsäv	15	stor böckrot	17
flockarun	10	kransborre	7	prickstarr	10	stor haverrot	14
flytsäv	12	kranssalvia	8	puckelmaskros	8	stor ögontröst	6
fläckmaskros	14	kritsuga	3	purrhavre	2	storfryle	12
fyrling	19	krypfloka	5	rapunkelklocka	10	storgro	18
fågelarv	11	kråkkrossing	10	renlosta	5	stortimjan	14
fältgentiana	6	kustgentiana	6	revig blodrot	13	strandbräsm	5

strandlummer	17
strandstarr	15
strandsötväppling	3
strandvallmo	16
strandviol	19
strävlost	15
styvsnate	7
svarttandad maskros	19
svedjenäva	16
svärdrissla	12
sydspärgel	19
taggkörvel	9
tistelsnyltrot	7
toppjungfrulin	12
tovsippa	14
trollsmultron	11
uddbräken	7
uddsnate	18
vattenstånds	13
vildris	12
vit kattost	12
vit sminkrot	15
vittätel	9
vityxne	8
västgötamaskros	4
västgötamåra	16
västkustros	8
åkerfibbla	11
åkerkulla	14
åkerkål	15
åkermaid	8
åkerranunkel	13
åker rättika	13
åker rödtoppa	17
åkerskallra	4
åkersyska	13
ädelmynta	7
äkta daggvide	13
ängskorn	6
ängslost	5
ängsnattviol	18
ängssalvia	8
ängsskära	18
ängsstarr	15
ängsögontröst	2
ärtvicker	9
ävjebrodd	17
ävjepilört	17
ölandskungsljus	9

FLORAVÄKTARE och meddelare som rapporterat under 2016

ANi Aimon Niklasson
 ARS Alf-Rune Sandberg
 CDA Christina Dahlqvist
 CJL Carl-Johan Lidén
 ELj Erik Ljungstrand
 ESa Enar Sahlín
 GBö Gösta Börjeson
 GuB Gun Börjesson
 JKu Jan Kuylentierna
 JöG Jörgen Grahn
 KAJ Kurt-Anders Johansson
 KER Kjell Eriksson
 KHa Kenneth Hansson
 KLu Kerstin Lummander
 LEN Lars Erik Norbäck
 LHe Lars Hellman
 LJe Lena Jernehov
 LSu Lennart Sundh
 LWa Lennart Walldén
 MJo Michael Johansson
 MRö Marie Rönnbäck
 OJa Olof Janson
 PLO Per-Lennart Olausson
 REn Rolf Enander
 RGa Roger Gahnertz
 RGC Rolf-Göran Carlsson
 RSv Ralf Svensson
 SSv Sören Svensson
 UBA Ulla-Britt Andersson



Cypresslummer finns med på rödlistan ovan. Ytterligare några arter kan du se på Callunas fram- respektive baksida.

Foto: *Enar Sahlín*

Klippans naturreservat – botanik med hävleverantörer

Aimon Niklasson (text och foto)

Trolltjärn 18, 436 40 Askim, aimon@bahnhof.se

Vi försökte oss förra året på att ha en exkursion till Klippans naturreservat i Björketorps socken, Härryda kommun, tillsammans med Västsvenska Entomologklubben. Den ägde rum före slåttern av den fina ängsmark som fortfarande hävdas kring den gamla torpruinen, ett släkttorp i flera hundra år fram till 1977. Skogen runtomkring får betraktas som en ”gammelskog” med granar med mer än 150 år på nacken.

Genom stormen Gudrun, 8-9 januari 2005, som mejade ner skog motsvarande en årsavverkning i Sverige, har dock skogen förändrats betydligt, men även resultatet av 1969 års septemberstorm syns fortfarande i skogen.

33 personer mötte upp till själva exkursionen den 2 augusti 2016. Det var en mulen dag med upphörande regn, medan förexkursionen dagen innan fick avbrytas på grund av regn men föregicks av sol. Gruppen av entomologer med Niclas Frank som ledare visade sig ha en betydligt yngre medelålder än vanligt i botanikgruppen och flera av de yngre var raska hävleverantörer av insekter. Tyvärr var eftermiddagen/kvällen även lite kylslagen så några flygande fjärilar blev det ej bland de fortfarande blommande slättergubbarna som på den oslagna



Klibbticka *Fomitopsis pinicola*

ängen lyste orangegult mot den mörka granskogen.

Längs stigen upp mot torpruinen stannade vi till vid det som markerats som station 1, där Niclas berättade om den åttatandade barkborrens (granbarkborrens) *Ips typographus* biologi och att det primärt behövs skadade träd som via luktämnen visar vägen för borrarerna men att det senare ebbat ut av sig självt. Gångsystemet under bark visades. Är det för skuggigt för granbarkborren, som gärna vill ha 18 graders temperatur för att föryngra sig, så tar istället violtickor *Trichaptum abietinum* över och börjar bryta ner trädet. I ett senare stadium växer klibbtickans *Fomitopsis pinicola* hyfer in

i trädet och brunrötter (cellulosan bryts ner) detta så att veden blir som små bruna legobitar. Detta gör att trädet oftast bryts tvärt en bra bit ovan marken. På sådana avbrutna träd finns ofta flera rödbruna klibbtickor, ofta med sega droppar i hattkanten som är vitaktig. Kvar blir en mosaik av torrakor, där det döda trädet står rakt upp, högstubbar och lågor, som de liggande trädstyckena kallas. Denna ticka är här mycket vanligare än den gråa hovliknande fnösktickan *Fomes fomentarius*. Ljus och fuktighet i träet blir förstås mycket olika beroende på om en trädtopp sticker 20 meter upp i luften eller ligger på marken med olika fuktighet och olika lavar, mossor och insekter anpassar sig därför till olika förhållanden på grund av detta eller är starkt beroende av det.

I ljusluckan som uppstår börjar det nu spira mjölke *Chamaenerion angustifolium*, ängskovall *Melampyrum pratense*, kruståtel *Avenella flexuosa*, knägräs *Danthonia decumbens* (gammal betesmarksindikator), och groddplantor av olika träd som gran *Picea abies*, tall *Pinus sylvestris*, glasbjörk *Betula pubescens*, vårtbjörk *B. pendula*, sälg *Salix caprea* och till och med druvfläder *Sambucus racemosa*. Längs stigen växer en bård av syltåg *Juncus tenuis* med sina dubbla och långa stödblåd. Dessa sprids via våra stövlar och skor och kommer ursprungligen från Amerika.

Någon hittade en snäcklöpare *Cychnus caraboides* (jordlöpare), och Niclas berättade om bredhalsad varvsfluga *Elateroides dermestoides*, trots namnet en skalbagge, som förutom gran även angriper björk och med tätt liggande gångar som liknar tvärgående inskriptioner i veden. Britt Nilsson bestämde de överallt

förekommande lackröda kremlorna till storkremla *Russula paludosa*.

Vi stannade även vid station 3 där man fortfarande ser följderna av stormen 1969.

Lågorna på marken är helt överväxta av mossor, bland annat den lätt igenkännliga långfliksmossan *Nowellia curvifolia*, en skönhet i mikroskopet (!) liksom tät fransmossa *Ptilidium pulcherrimum* och på gamla granar växte rikligt med lätt violett-tonade gammelgranslavar *Lecanactis abietina*.

Strax innan torpet tittade vi på hur vattenavrinningen på ett träd påverkar kryptogampåväxten. En gammal björk som lutade 45 % hade på ovansidan en ovanligt rik påväxt av olika mossor och en del lavar medan undersidan var mer sparsamt bevuxen liksom träden runtomkring. På marken växte barrbrosking *Marasmiellus perforans* där varje fruktkropp sitter fast och får näring från ett enda barr. Här fanns även skogskovall *Melampyrum sylvaticum* med sina korta, mättat gula blommor.

På en avbruten stubbe i brösthöjd växte långfliksmossa och en liten klorhättia *Mycena leptocephala* enligt Britt, trots att vi inte kunde känna klorlukten. På ett träd i kanten av inägan demonstrerade vi hur man med en droppe kaliumhydroxid kunde skilja den relativt mörka manlaven *Bryoria fuscescens* (K-) från den grå tagellaven *Bryoria capillaris* (K+ kraftigt och momentant gul). På samma grenar växte även skägglav *Usnea dasypoga* med svart bas, liksom på flera av träden runt torpruinen. Vi bekantade oss med den vanliga näverlaven *Platismatia glauca* och blåslaven *Hypogymnia physodes*.

När vi kom ut på ängen runt torpruinen blev det en väldig fart på främst de unga med håv som snabbt samlade fullt

Slättergubbe *Arnica montana*

tillräckligt för att sysselsätta de äldre entomologerna. Deltagarna ombads att inte alltför mycket springa omkring bland slättergubbarna *Arnica montana*, som enligt Linné öppnar sig klockan sex. Vi missade dock experimentet att se när den stänger sig!

Redan under förexkursionen hittade jag på en mjölke en lillfingerstor svart larv med stora falska ögon och en böjd tagg i ändan. Den satt kvar och visade sig vara en större snabelsvärmare *Deilephila elpenor* (namnsatt av Linné redan 1758) även om den inte var allom bekant. Den gräver ner sig i marken och övervintrar där som puppa. Den fick fullgöra sitt värv.

Matsäcken intogs vid ruinen och det var inte helt lätt att hålla gruppen samlad men det är ju inget måste när det råder stor nyfikenhet!

En del av gruppen tittade sedan på den välkända och ökande lunglaven *Lobaria pulmonaria* som växer på stora träd vid fågatan i norra delen av inägan. Den har till och med spritt sig till angränsande träd och växer även på en sten. På samma träd finns även rikligt med grymig filtlav *Peltigera collina*. Slättergubbarna lyste i backen söder om oss och i ängen fanns även arter som exempelvis liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, höstfibbla *Scorzoneroïdes autumnalis* (redan i blom), stagg *Nardus stricta*, fyrkantig johannesört *Hypericum maculatum*, blodrot *Potentilla erecta*, rölleka *Achillea millefolium*, gråfibbla *Pilosella officinarum* och sydvårbrodd *Anthoxantum odoratum* (fortfarande doftande).

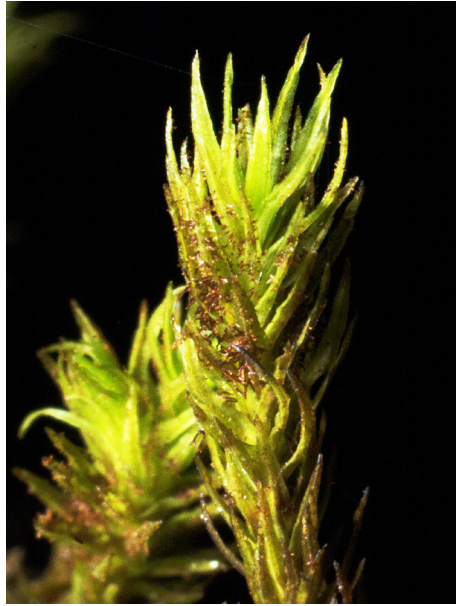
Vi startade vår vandring ner till bäcksammanflödet för att titta på hålllaven *Menegazzia terebrata* för de som var intresserade. Den är rödlistad och ganska svårfunnen om man inte är väl bekant med arten.

Hålllav *Menegazzia terebrata*

Här är det ganska svårgånget och mycket fallna träd men vi lyckades hålla oss torrskodda. Reservatet har nyligen utökats med myrmark söderut och man bör nog varna för att gå här ensam då personer redan trampat ner sig och behövt hjälp av räddningstjänsten för att komma loss.

På några tuvor nära sammanflödet växte några slingor av Linnés egen blomma, linnea *Linnaea borealis*, dock utan blommor bland tuvor av revlumner *Lycopodium annotinum* som helt täckte några av stammarnas baser. Alldeles vid stranden av bäcken växte blommande ängsvädd *Succisa pratensis* (blåknapp på norska är en bra hjälp för minnet då blomsamlingen verkligen liknar en knapp till skillnad från sin nära släkting åkervädd *Knautia arvensis*). På ängen vid torpen var det däremot vanligare med åkervädd, som också är en bra växt för att locka till sig insekter. Vid bäcken såg jag röd flickslända *Pyrhosoma nymphula* dagen innan men vi lyckades inte se någon under exkursionen. Kvällen blev ganska mörk när vi vandrade tillbaka för att samla de som nu var kvar och någon kväll med lampa för att fånga nattsvärmare blev det ej och någon sparvuggla hördes heller inte i skymningen.

Vid förexkursionen dagen innan på dagen med både regnskuror och sol såg jag också skogsstjärnblomma *Stellaria longifolia*, med sina blad som blir bredare mot spetsen och den lilla trevliga fyrtandmossan *Tetraphis pellucida*, som beroende på om de har kapslar eller ej kan te sig som två olika arter där den växer på lågor ofta tillsammans med långfliksmossa. Bland fåglarna noterades rödhake, talgoxe, talltitans lockläte och gröngölingens dito medan gårdsmyg matade ungar vid



Stor hättmossa *Orthotrichum lyelli*

fågatan. Vid ägens östsida på relativt smala slätbarkiga träd växte rikligt med krushättmossa *Ulota crispa* med kapslar och stor hättmossa *Orthotrichum lyelli* översållade med groddkorn tillsammans med hjälmfrullania *Frullania dilatata*, men detta hann vi ej med.

Bland insekter noterade vid förexkursionen kan nämnas silverstreckad pärlemorfjäril *Argynnis paphia*, slättergräsfjäril *Maniola jurtina*, silversmygare *Hesperia comma*, vitfläckig guldvinge *Lycaena virgaureae*, gammalfly *Autographa gamma*, som flög så snabbt att jag endast kunde artbestämma den från foton, rapsfjäril *Pieris napi*, grå mårfältsfjäril *Epirrhoe alternata*, gaffelgräsfly *Cerapteryx gramini* som är mycket vanlig i nattljuslampans sken, flyttblomfluga *Epsirphus balteatus* som flyttar från

medelhavsområdet varje sensommar och mörk kärrblomfluga *Helophilus affinis*.

Vid upprepning av denna exkursion tillsammans med entomologerna bör vi således samlas där något tidigare på

sommaren gärna på dagtid och med exkursionsledarnas plikt att ha goda relationer med fader Pluvius. Tack alla som bidrog med kunskaper vid denna vandring i gammelskogen.

Faktaruta Klippans naturreservat

Syftet med det 109 hektar stora naturreservatet, utvidgat 2014, är att:

- bevara ett äldre, naturskogsartat barrskogsområde med dess stormpåverkade beståndsdynamik
- bevara naturvärden knutna till västsvenskt präglade våtmarksmiljöer
- bevara och utveckla värden knutna till ett äldre odlingslandskap med bland annat gamla, hamlade träd och naturliga fodermarker
- bevara de i området förekommande naturtyper som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd (9010 västlig taiga, 7140 öppna mossar och kärr, 91D0 skogbevuxen myr, 6510 slätterängar i låglandet)
- ge möjlighet att utnyttja området som ett vetenskapligt referensområde och för pedagogiska ändamål
- tillgängliggöra området för friluftsliv under stort hänsynstagande till dess vetenskapliga värden



Exkursionsdeltagarna hävar in diverse kryp och studerar vegetationen

Roliga botaniska minnen

I förra numret av Calluna efterlyste jag roliga botaniska minnen. Från Ulla-Britt Andersson i Trollhättan kommer följande bidrag:

Sommaren 2016 skulle mitt barnbarn (22 år) och jag ut och fotografera blommor. Jag lovade att ta med henne till orkidéerna på Kinnekulle. Vi fotograferade

sankt Pers nycklar, flugblomster, honungsblomster, nattviol, jungfru Marie nycklar. Efter avslutad fotografering kom frågan från henne: "Var är alla orkidéerna vi skulle fotografera?"

Jag antar att barnbarnet bara sett orkidéer i blomsteraffärer och på fönsterbräden.

Birgitta Herloff



Sankt Pers nycklar, flugblomster och honungsblomster på Kinnekulle

Foto: Ulla-Britt Andersson

Börjes blomkluringar

Enklare med enda barnet än fyrlingar.
 Hellre digitalis än hjärtstillä.
 Hellre smörbollor än flytande margarin.
 Hellre klätt än naket.
 Hellre storbilds-TV än en smalruta.

Vårälskling

Birgitta Herloff

Skepparegången 6, 413 18 Göteborg, birgitta.herloff@gmail.com

För en dryg månad sedan knoppades nagelörten i rabatten utanför mitt hus. Den är mitt favoritvårtecken och jag spanar efter de små bladrosetterna tidigt på året och väntar på att en blommande bård skall pryda den nakna jorden. Ett par plantor i knopp tog jag in i köksvärmen och de små vackra blommorna slog ut.

I min första Krok (23:e upplagan) hette den *Draba verna* rågblomma, nagelört. I den näst sista (28:e upplagan) hette den *Erophila verna* nagelört. Och nu i den senast upplagan (29) åter *Draba verna* nagelört. Men det namn som jag fortsättningsvis kommer att använda är dess finlandssvenska: vårälskling! (Tänk vad man kan hitta när man googlar.)

För ett par veckor sedan halkade jag i en trappa och slog knät i ett räcke. Jag lyckades halta mig hem men dagen därpå var knät rejält svullet och gångförmågan minimal. Så att ta sig till vårdcentralen var uteslutet. På kvällen hade BFiG styrelsemöte (som redaktör är jag adjungerad) i mitt kök och Aimon ringde efter ambulans. Den synnerligen obekväma natten tillbringade jag på Sahlgrenskas akut med omväxlande slummer och provtagningar. Dagen därpå forslades jag till Mölndals ortopedakut där knät tömdes på en mängd blod. Och sen fick jag åka hem. Totalt orkeslös var jag och kunde knappt ta mig fram i lägenheten med rullatorn. Nu börjar jag repa mig och hoppas att Calluna inte skall bli alltför försenad. Snart kan jag nog gå ut och se hur vårälsklingen mår.



Vårälskling, nagelört, rågblomma
Bild ur C.A.M. Lindmans flora

En vårtrött käring på gården såg bladrossett, tänkte snart får den en späd liten knopp så nu finns det hopp att snart se den skimrande bården.

En trött botanist i en trappa halka till och fotfästet tappa och då mot ett räck fick knät sig en knäck och **på** gick ej längre att rappa.

Manusstopp för Calluna (3) 2017

Manuskript till Calluna häfte 3, 2017 skall vara redaktionen tillhanda senast den 1 augusti. Mejla helst ditt manuskript som oformaterad wordfil, bilder i JPEG och tabeller i excel som bifogade filer till birgitta.herloff@gmail.com.

Postadress och telefon:

Birgitta Herloff, Skepparegången 6, 413 18 Göteborg, tel. 031 - 12 23 90.

Ring gärna i förväg och berätta vad du tänker skriva om.

Västergötlands Botaniska Förening säljer

Västergötlands flora, 743 sidor	200:-
Västergötlands flora, Supplement 1, 53 sidor	20:-
Västergötlands flora, Supplement 2, 32 sidor	20:-
Västergötlands Flora CD	50:-
Botanisk Västgötalitteratur, 63 sidor	50:-
Floran i Habo kommun, 256 sidor	150:-
Film: "Drakblommans backar" Sundh Miljö	150:-

Eventuell portokostnad tillkommer

Botaniska Föreningen i Göteborg säljer

Göteborgs och Bohus läns fanerogamer och orbunkar (Fries 1971), 453 sidor	100:-
En frisk och blomstrande perenn (Bernström 1989), 144 sidor	100:-
Medlemmar i BFiG kan köpa böckerna med medlemsrabatt för	75:-



Innehåll

- 1 Niklasson, A. Ordföranden i BFiG har ordet
- 2 Johansson, M. & Sahlin E. Rödlistan för Västergötland
- 22 Niklasson, A. Klippans naturreservat - botanik med håvleverantörer
- 27 Roliga botaniska minnen
- 27 Börjes blomkluringar
- 28 Herloff, B. Vårälskling
- 29 Manusstopp för Calluna (3) 2017
- 29 Föreningarna säljer

Ovan: Ljungögontröst, klockgentiana och månlåsbräken finns på rödlistan för Västergötland. Se sidorna 2-21.

Foton: *Enar Sahlin*

Framsidan: Strandlummer skall besökas på alla sina västgötalokaler 2017 av floraväktarna.

Foto: *Enar Sahlin*